

Utland

Finanskrisen

Seksåringen Kayla er hjemløs fordi faren er arbeidsledig. En av fem barn lever under fattigdomsgrensen i USA og de blir stadig flere.

Mellomvalget i USA

For de lavest på rangstigen er finanskrise langt fra over.

Kayla Dixon vrir litt på seg i den altfor store rosa boblejakken. På skolen liker hun best engelsk, sier hun. Hun liker også M&Ms med peanøtter – helst de røde, bilen til pappa og storesøster Alia på åtte.

– Men den der, den liker jeg ikke, sier hun og peker på den store murbygningen vi står utenfor.

Murbygningen, på Juniper Street i et av Brooklyns mest utarmede nabolag, er et senter for hjemløse familier. Der bor Kayla, som er seks, sammen med pappa Michael Dixon (27), Alia og broren Matthew (4) på ett rom. Hver gang de skal inn og ut må de ha tillatelse fra en uniformert vakt.

– Vi bodde hos min mor en stund, men det ble for mye med tre unger. Det er tungt for hele familien. Men før jeg klarer å finne en jobb, har jeg ikke råd til bolig, sier Michael.

– Det er virkelig krise. Men det er ikke bare meg. Everybody's hurtin'.

Finanskrisens mørketall

Vel, ikke absolutt alle.

Noen få kilometer unna fortøyet der Kayla står i den store boblejakken, ligger Wall Street. På Wall Street er den verste krisen over.

Ved hjelp av gigantiske hjelpepakker fra både George W. Bush og Barack Obama har finansbransjen stablet seg på beina, og fått hjulene i gang. Bonusene sitter nok en gang løst, og meklerne er tilbake på gulvet, om enn litt mer nervøse enn før.

Men krisemidlene har ikke, som både Bush og Obama hadde håpet, flommet videre ut i økonomien. De har for eksempel ikke rent over elven til Brooklyn, der Michael strever med å finne seg jobb som bilmekaniker.

Istedet har banker og finansinstitusjoner syltet overskuddet, det som er igjen etter at bonuser og kjempelønninger er betalt, ned på bok. Det gjør det vanskelig for bedrifter å få lån og kreditt. Og det gjør det nesten umulig å skape nye arbeidsplasser.

– Jeg har gått på skole for å bli mekaniker, gjort alt som jeg kunne. Men det er fullstendig tørke der ute, sier Michael.

Ingen jobb å få: Michael Dixon (27) har utdannet seg som mekaniker, men får ikke arbeid.

Utenfor Wall Street fortsetter ringvirkningene fra finanskrise. Barack Obamas regjering har ikke klart å få fart i jobbskapingen, og det er hovedgrunnen til at demokratene ser ut til å tape stygt ved mellomvalget neste tirsdag.

Hjelp til mat

Fire millioner nye amerikanere falt i fjor under fattigdomsgrensen; tilsammen lever nå 44 millioner amerikanere i fattigdom (fattigdomsgrensen for en familie på fire er på under 130 000 kroner i året).

Rekordmange borgere må ha hjelp til å sette mat på bordet: 41 millioner mennesker får kuponger fra statens Supplemental Nutrition Assistance hver måned. Det er 14 millioner flere enn for bare tre år siden.

Statistikken har dessuten store mørketall, ifølge eksperter på feltet.

Mange familier som ikke klarer seg, flytter inn hos en slektning eller venn, og faller på den måten utenfor fattigdomsstatistikken, ifølge professor Tim Meeding, leder for University of Wisconsin senter for fattigdomsforskning.

Både Meeding og andre eksperter spår at utviklingen vil fortsette i feil retning, og at unge foreldre uten collegeutdanning vil bli hardest rammet.

Ved et veiskille

– Vi har det veldig travelt akkurat nå. Vi holder på å forberede oss til vinterens storinnrykk ettersom folk mister jobbene sine, sier Joel Biddle, som er leder for et veldedighets-senter på Long Island utenfor New York.

De har et stadig økende påtrykk av folk som ikke klarer seg selv, forteller han.

– Det er massevis av folk som ikke har nok mat, som ikke klarer å betale for boligen sin. Vi gjør så godt vi kan, men...

På senteret til Biddle, kalt East-

tern Farmworkers Lighthouse Mission, kommer folk for å få alt fra hermetikk til rådgivning om hvilke rettigheter de har.

Lærer Loretta Fonseca og datteren Catharine hjelper til med å lage istand et barnerom på senteret.

– Jeg tror USA er ved det store veiskillet, sier Fonseca.

– Mine foreldre hadde seks barn, og klarte å få oss gjennom college på en middelklasseinntekt. I dag har du ikke sjans' i havet til det. Du kan knapt få en eller to unger gjennom college på to inntekter – mange må ha to jobber for å klare seg.

Mens politikerne har gjort lite for å stanse utviklingen, mener Fonseca at størstedelen av skylden ligger hos de store selskapene, bankene og finanseliten.

– De solgte folk en løgn basert på grådighet, og folk kjøpte den. De trodde at de kunne bli rike på gjeld. Nå sitter vanlige folk i en forferdelig situasjon, mens finanseliten har fått tapene sine dekket av staten.

Håpet lever

Hver morgen kjører Michael Dixon de tre barna sine til Queens, der de går på skole og førskole.

– Det er bedre skoler der. Jeg vil prøve å gi barna mine en oppvekst som var bedre enn min, sier Michael. – Det er ikke bra for unger å være i et sånt miljø.

Han håper oppholdet på senteret vil bli kortvarig.

Forhåpentligvis kan vi være i vår egen bolig om et par måneder. Hvis jeg bare finner en jobb.

USA

Christina Pletten
Tekst

Marita Aarekol
Foto

Ingen smuler fra de rikes bord

De 400 rikeste menneskene i USA betalte 16,6 prosent skatt i 2007, ifølge magasinet Forbes. Nå vil Obama øke skattene deres.

Det er en god tid å være rik på i USA, til tross for at landet har vært gjennom en av sine verste nedgangstider.

Spesielt hvis du er styrtrik. På grunn av skatteletter på aksjeutbytte de siste årene har de aller rikeste nesten fått halvert sin skatteandel de siste 15 årene, ifølge en oversikt i pengebladet Forbes, som nylig publiserte sin oversikt over de 400 rikeste.

De 400 rikeste betalte en skatt på gjennomsnittlig 16,6 prosent i 2007. I 1995 var skatteprosenten for den samme gruppen 29,9 prosent.

Siden George W. Bush presset gjennom skatteletter i 2003 for å

stimulere økonomien, har skatten på langsiktig aksjeutbytte vært 15 prosent. Skattelettene var midlertidige og varer ut 2010.

Det diskuteres nå i Kongressen om de bør forlenges. President Barack Obama ønsker ikke å forlenge den delen av skattelettene som favoriserer de rikeste, men møter sterk motstand fra republikanerne, som etter neste ukes valg kan ha tatt tilbake flertallet i Kongressen.

De 400 rikeste amerikanerne tjente over 8000 milliarder kroner tilsammen i fjor. 99 av de 400 er fra finans- og investeringsbransjen.

De eier nå 2,6 prosent av USAs samlede private rikdom. De 44 millionene som lever under fattigdomsgrensen, tjente 3,4 prosent av USAs samlede inntekter i fjor.

Fakta

Inntekt og levevilkår i USA

■ 21 prosent av amerikanske barn lever i fattigdom. I 2000 var tilsvarende tall 16 prosent.

■ Medianinntekten per husholdning i 2009 var 49 777 dollar (ca 298 000 kroner). I 2008 var den 50 122 dollar.

■ For familier gikk medianinntekten ned 1,6 prosent. I Midtvesten var nedgangen på 2,1 prosent.

■ Svarte og hvite husholdninger hadde en reell nedgang i inntekter, mens asiater og latinamerikanere sto stille i forhold til året før. Asiater har

den høyeste medianinntekten av alle etniske grupper i USA

■ 40 prosent av befolkningen har en husholdningsinntekt på mindre enn 230 000 kroner før skatt

■ Den rikeste femtedelen av befolkningen tjener 50,3 prosent av pengene, mens den rikeste én prosenten tjener nesten en fjerdedel

■ I løpet av ti år vil 40 prosent av den amerikanske befolkningen ha levd under fattigdomsgrensen i kortere eller lengre perioder